

Teachers' Perceptions on School-Family Relationship*

Mehmet Sait DARAGA, Ministry of National Education, 0000-0002-5134-9267

Adem BAYAR, Amasya University, 0000-0002-8693-9523

Ahmet KARAKAŞ, Kilis 7 Aralık University, 0000-0003-2624-4356

Abstract

The student's status at school is affected in many ways by the family's relationship with the school. For this reason, the present research was conducted to reveal the perceptions of teachers about the school-family relationship. The present study, which aims to examine the perceptions of teachers about the school-family relationship, was organized in the descriptive phenomenology design, which is one of the qualitative research types. The study group of the research consists of 12 classroom teachers who worked actively in Batman Province in 2018. A semi-structured interview form was used as a data collection tool in the present research. The obtained data from the semi-structured interviews were analyzed through content analysis. As a result of the content analysis, it was concluded that the teachers perceived the relationship between school and family as a school-family cooperation. The opinions on the effects of school-parent cooperation on student achievement and what should be done by the school, teacher, and parent in the development of school-family cooperation were also the findings of the present research.

Keywords: School-Family Relationship, School-Family Cooperation, Descriptive Phenomenology

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 24, No 1, 2023
pp. 225-244
DOI
10.17679/inuefd.1137482

Article Type
Research Article

Received
29.06.2022

Accepted
30.01.2023

Suggested Citation

Daraga, M. S., Bayar A. & Karakaş, A. (2023). Teachers' perceptions on school-family relationship. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 24(1), 225-244. DOI: 10.17679/inuefd.1137482

* This research was presented as a verbal presentation at an international congress in 2018.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

It is known that education, which is defined as a process that aims to change behavior in people, emerged with the beginning of humanity and is tried to be continued today regardless of the level of civilization. Societies have developed various structures as schools in order to maintain their social lives. Therefore, the school emerged as a social structure responsible for the education of the individual (Genç, 2005). The school can only fulfill its own responsibility if the elements that make it up are in coordination. Therefore, the development of the school and the active participation of the family in the education process should be ensured. Teachers have a great responsibility in the planning and implementation of educational activities at school. It is unthinkable for the family to be excluded from the education process for the quality of students' education, their adaptation to life, and their academic success (Gökçe, 2000). Therefore, the school-parent partnership should be active at all stages of the process. Promoting this activity will allow both the achievement of the school's goals and the opportunity for students to realize their behaviors in a positive way (Genç, 2005). Supportive attitudes of families also ensure that children's academic success is higher (Çelenk, 2003; Eastman, 1988). The family is the setting in which the child naturally interacts and spends most of his time. When the child starts school, it causes the cultural accumulations acquired from the family to be transferred to the school. Therefore, the school should be related not only to education but also to the family setting, which its reflection will affect itself (Gürşimşek, 2003). In our country, the efforts of the students are not enough alone due to the fact that the school starting age is lowered and the content is broad in terms of the curriculum. In addition to the personal efforts of the students, the participation of the families in education is necessary for academic success because the family knows their child most closely. The participation of families in education is important in terms of both family interactions and healthy academic activities at school. The school-family relationship should be a topic that should be emphasized and kept current, especially in terms of its impressive academic performance.

Purpose

The research was carried out to reveal the perceptions about the school-family relationship. For this purpose, answers to the following research questions were sought:

- 1- What are the perceptions of the primary school teachers about the school-family relationship?
- 2- How do primary school teachers see the importance of the relationship between school and family?
- 3- What are the opinions of primary school teachers about increasing school-family cooperation?
- 4- What should be done for the problems encountered in school-family cooperation?

Method

This research, which aims to examine the views of classroom teachers on the school-family relationship, is a study organized in a descriptive phenomenology design, which is one of the qualitative research types. The phenomenology design focuses on phenomena that we

are aware of but do not have a deeper and detailed understanding of. Phenomenology is an appropriate research model for studies that aim to investigate phenomena that are not completely foreign to us and that we cannot fully comprehend. (Lightning and Simsek, 2011). The study group of the research consists of 12 classroom teachers who are actively working in the province of Batman in the 2018-2019 academic year. Research data were obtained through semi-structured interviews. The interviews were conducted face-to-face with the teachers outside of class hours and in a way that did not disrupt the education. Before the interviews, a commitment letter was signed by the participants that their data would only be used within the scope of the research, and the participants were informed that they could withdraw from the research at any stage. After obtaining the approval of the participants, the interviews were recorded with a voice recorder. The shortest interviews recorded with a voice recorder were 12 minutes, and the longest was 23 minutes. The average of the interviews was approximately 17 minutes. After the interviews were completed, the audio recordings were transcribed quantitatively in an identical way. Before starting the analysis, the texts were read repeatedly by the researchers. After these readings, the parts giving information about the school-family relationship were coded separately by each researcher. After this process, sub-themes were created based on the codes. The themes were reached by sub-themes. In each of the steps of coding and creating themes, the data were combined by the researchers, and after reaching a consensus, a meta-meaning category was created. After reaching a consensus on the themes between the researchers, the reporting process was begun.

Findings

The data "Collaboration", "Dialogue", "Quality of Education", "Unconsciousness", "Indifference", "Professional Lack of Teacher", "Education Level of Parents", "Communication Problem", "Family Setting", "Socio-Economic Level", "The Relationship Between School-Family and Academic Achievement", "Information to Parent", "Confidence Environment", "Attitude of School Administration", "Meeting Parent Expectations", "Home Visits", "Activities" Communication", "Organizing Activities to Attract Parents to School", "Activating Parent-School Associations", "Bridging among School, Family and Teacher", "Incentivizing Teacher for Parent Visits", "Providing a Suitable Environment for Teachers for Parent Visits", "Separating Time for the Child", "Taking Responsibility", "Following the Student", "A Silver Tongue", "Continuous Communication with the Family" and "Increasing Parent Visits" were coded. The generated codes were grouped under the sub-themes of "School-Teacher-Parent Partnership", "Factors Affecting Student Success", "Role of School", "Role of Teacher", "Approach of School Administration", "Approach of Parent" and "Approach of Teacher". The created sub-themes were grouped under the themes of "School-Family Cooperation", "The Importance of School-Family Relationship in Student Success", "Acts for Increasing School-Family Cooperation" and "Solving Problems in School-Family Cooperation".

Discussion & Conclusion

The research findings showed that the participants perceive the school-family relationship as cooperation, dialogue, and partnerships that will show efforts to improve the quality of education. This indicated the cooperation between the school and family. In this respect, considering that the participants are teachers, the perception of "school-family relationship" as "cooperation" may indicate that teachers expect cooperation. There are

studies showing that parents expect cooperation, as well as teachers, expect cooperation (Gökçe, 2000).

Research findings showed that the school-family relationship was important for student success. Research findings revealed that good or bad school-family relationship was directly proportional to student success. However, negativities such as the indifference of families, their lack of awareness, education levels, family arrangements, and socio-economic levels negatively affected the relationship between school and family and also student success. Other factors affecting this situation were the professional inadequacy of the teacher and the problematic communication between the partners in general. According to Yıldırım and Dönmez (2008), the cooperation between school and family positively affects the psychology and academic success of the student. For a qualified education, the contribution of the family to the school is required.

As a result of the research findings, it was seen that creating an interactive environment with teachers, the school administration and knowing each other will increase the cooperation between the school and the family. In addition, it was concluded that the environment of trust created by the school administration will increase school-family cooperation. The school, which expects to increase its cooperation with the family, should meet the expectations of the parents and inform them about the process. There were some cases that teachers should do to increase school-family cooperation. These can be listed as increasing communication with parents, properly managing the activities organized by the school, and making frequent home visits. Gökçe (2000) also concluded that one of the ways to increase school-family cooperation is to meet the expectations of parents.

The findings of the research revealed that there were requirements that school administration, parents, and teachers have to solve the problems encountered in school-family cooperation. The things that school administration should do to solve the problems encountered in school-parent cooperation can be listed as organizing activities that will attract parents to school, making school-parent partnership effective, being a bridge among school, family, and teacher, encouraging teachers to visit parents and providing a suitable environment for teacher visits. In order to solve the problems encountered in school-family cooperation, what parents should do can be listed as allocating time for the child, taking responsibility, and following the student. The needs of teachers in order to solve the problems encountered in school-family cooperation can be listed as having a silver tongue, being in continuous communication with the family, and increasing parent visits. Gökçe (2000) states that the school administration should conduct activities to improve cooperation between administrators, teachers, and parents. Gökçe (2000) also states that making school-parent partnerships functional will contribute to the development of school-family cooperation. Ceylan and Akar (2011) stated that in order to develop school-family cooperation, the school administration should encourage parents to visit school, as well as encourage teachers to visit parents.

Okul-Aile İlişkisine Yönelik Öğretmen Algıları*

Mehmet Sait DARAGA, MEB, 0000-0002-5134-9267

Adem BAYAR, Amasya Üniversitesi, 0000-0002-8693-9523

Ahmet KARAKAŞ, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, 0000-0003-2624-4356

Öz

Öğrencinin okuldaki durumu, birçok yönden, ailenin okulla olan ilişkisinden etkilenmektedir. Bu nedenle araştırma, okul-aile ilişkisine yönelik öğretmen algılarını ortaya koymak amacıyla yürütülmüştür. Okul-aile ilişkisine yönelik öğretmen algılarını incelemeyi hedefleyen araştırma, nitel araştırma türlerinden betimleyici fenomenoloji deseninde düzenlenmiş bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu, Batman İli'nde, 2018 yılında aktif olarak görev yapan 12 Sınıf Öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde elde edilen veriler içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Yapılan içerik analizi sonucunda öğretmenlerin okul-aile arasındaki ilişkiyi okul-aile işbirliği olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Okul-aile işbirliğinin öğrenci başarısı üzerindeki etkisine yönelik görüşler ve okul-aile işbirliğinin geliştirilmesinde okul, öğretmen ve veli tarafından yapılması gerekenlere ilişkin görüşler de araştırmanın bulguları arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Okul-Aile İlişkisi, Okul-Aile İşbirliği, Betimleyici Fenomenoloji

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 24, Sayı 1, 2023
ss. 225-244
DOI
10.17679/inuefd.1137482

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
29.06.2022

Kabul Tarihi
30.01.2023

Önerilen Atıf

Daraga, M. S., Bayar A. ve Karakaş, A. (2023). Okul-aile ilişkisine yönelik öğretmen algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 225-244. DOI: 10.17679/inuefd.1137482

*Bu araştırma 2018 yılında Uluslararası bir kongrede sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

Okul-Aile İlişisine Yönelik Öğretmen Algıları

Kişilerde davranış değiştirmeyi hedefleyen bir süreç olarak tanımlanan eğitimin insanlığın başlangıcıyla ortaya çıktığı ve günümüzde de medeniyet seviyesi fark etmeksizin devam ettirilmeye çalışıldığı bilinmektedir. Toplumlar sosyal yaşamlarını devam ettirebilmek amacıyla okul gibi çeşitli yapılar geliştirmişlerdir. Bundan dolayı okul, kişinin eğitiminden sorumlu sosyal bir yapı olarak ortaya çıkmıştır (Genç, 2005). Okul, kendisini oluşturan öğelerin bir koordinasyon halinde olmasıyla ancak kendi sorumluluğunu yerine getirebilir. Bundan dolayı okulun geliştirilmesi ve ailenin eğitim sürecine aktif olarak katılması sağlanmalıdır. Okuldaki eğitim-öğretim etkinliklerinin planlanmasında ve uygulanmasında büyük sorumluluk öğretmenlerdedir. Öğrencilerin kaliteli yetiştirilmesi, yaşama uyum sağlaması ve akademik başarıları için ailenin eğitim sürecinin dışında olması düşünülemez (Gökçe, 2000). Bundan dolayı okul-aile ortaklığının, sürecin tüm aşamalarında aktif olması gerekmektedir. Bu aktifliğin ilerletilmesi gerek okulun amaçlarına ulaşılmasına gerek de öğrencilerin davranışlarını olumlu yönde gerçekleştirilebilmelerine fırsat tanıyacaktı. Özellikle ilköğretimin birinci kademesinde (1-4.sınıflar) yapıcı ve sağlam bir okul-veli etkileşimi ve ortaklığın oluşturulması, öğrencilerin ileriki yaşantılarını olumlu etkileme açısından çok önemlidir (Genç, 2005). Ailelerin destekleyici tutum içerisinde olması da çocukların akademik başarılarının daha yüksek olmasını sağlamaktadır (Çelenk, 2003; Eastman, 1988).

Çocukların kişilik gelişimi ailede başlar. Çocukların okula başlamadan önceki dönemde ailesiyle geçirdiği yaşantıların ve bu evrenin etkilerinin çocuğun ileriki yıllarındaki kişilik özellikleri üzerinde belirleyici rolü olduğu kabul edilmektedir (Can, 2004). Ailenin, çocuğun sosyal uyum ve kişilik gelişiminde olduğu kadar, okul başarısı üzerinde de çok büyük rolü olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Öğrencinin hızlı gelişimi için ve kişilik özelliklerini kazandığı ilk çocukluk evresinde ailenin düzeni ve ortamı eğitsel anlamda çok önemlidir. Ailenin eğitsel ortamı, çocuğun okulda öğrendiklerini pekiştirebilir veya köreltebilir (Başaran, 1996).

Çocukların akademik başarılarında en temel ilkelerinden birisi, öğretmenlerin, öğrencilerin, idarecilerin ve ailelerin bu süreçte hep birlikte yer almasıdır. Eğitim sürecinin en önemli hedefi okulda öğrenilenlerin pekiştirilmesi ve okul ev arasındaki tutarlılığın sağlanmasıdır. İşbirliği başarıyı sağlamada temel faktörlerden bir tanesidir. Sosyal bir kurum olarak okul birden fazla paydaşın etkileşimi ile öğrenciyi başarıya götürmeyi hedefler. Özellikle ilkokullarda başarının sağlanması için ailelerin desteği büyük önem taşımaktadır. Destek boyutunda iş birliği çok önemlidir. Okul ile ailenin bireyin başarısı için ortak bir hareket duygusu içinde olmaları gerekir (Aslanargun, 2007). Eğitim sürecinin ailede başlaması sebebiyle aileler çocuklarının tüm özelliklerini iyi tanır. Okula başlayan birey kendi özelliklerini bilen ailesi tarafından desteklendiğinde daha başarılı olmaktadır. Öğretmenler bu süreçte ailelerden çok fazla yararlanır. Aile katılımı özellikle erken yaşlarda akademik başarıyı etkileyen değişkenlerden biri olarak görülmektedir (Keçeli Kayıslı, 2008). Bireyin ilköğretime başlamasıyla beraber, çocuğun akademik başarısı üzerinde etkili olan çevresel faktörler toplumun daha geniş bir kesimine doğru genişler. Ancak anne baba etkisi tamamen yok olmaz. Çocuk hayatının 4'te 3'ünü bu dönemde de aile içerisinde geçirir. Bu da okul döneminde de çocuk-aile etkileşiminin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (Aydoğmuş vd., 2004).

Öğrencinin eğitim ve öğretiminde hedeflenen akademik başarıya erişebilmek için, önce okul ile ailenin ortak bir duygu ile hareket etmesi gerekmektedir. Bu iki öğeden herhangi birinin

kendi başına yapacağı bir çalışmanın ortaklık olmadan çocuğu başarıya götürmesi beklenemez. Çünkü çocuklar zamanının bir bölümünü okulda, büyük bir bölümünü de okul dışında geçirmektedirler. Çocuğun okul dışında daha fazla vakit harcadığı düşünülürse, anne baba kısacası ailesinin çocuğun hayatı üzerinde ne kadar çok etkili olduğu görülebilir. Veliler okul olmadan tek başlarına çocuğunu yetiştiremezler, okul da ailelerle ortaklık duygusu ile hareket etmeden başarıya ulaşamaz (Kıncal, 1991). Bu sebeple öğretmenler; okul, veli ve çevre etmenlerini birbirini tamamlayacak biçimde bir araya getiren bir kaynaştırıcı görevi görmelidirler (Erkan, 1996). Kaliteli bir eğitim sağlamak için daha sağlam bir öğretmen-aile ortaklığına, sağlıklı bir ortaklık için ise paydaşların birbirleriyle daha net iletişim oluşturmalarına ve çocukların önemini çok daha iyi bilmelerine gereksinim duyulmaktadır. Çocukların ilk eğitimcilerinin aileleri olduğu fikrinden yola çıkılarak, velilerin okuldaki eğitimi desteklemesi ve katkıda bulunmasını sağlamak gerekmektedir. Öğretmenler de okul ile evdeki eğitimi bütünlüştiren bir yaklaşım içinde olmalıdırlar (Şahin ve Ünver, 2005).

Aile katılımıyla ilgili yapılan araştırmalara göre ailenin okulda ve evdeki eğitim sürecine katılımı akademik başarıyla yakından ilişkili olduğu gözlenmiştir. Aile katılımının öğrencinin okul ortamındaki akademik düzeyinin bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir (Gonzales-Pienda vd., 2002; Griffith, 1996; Marchant vd., 2001). Bilgin (1990), okul aile arasındaki işbirliğini sağlama ve sorunlar noktasında yaptığı çalışmada; öğretmenlerin okul ve aile arasındaki işbirliğini sağlamada başarılı bir grafik çizdiğini fakat ailelerin bu anlamda eksiklik gösterdikleri, aile eğitimi konusunda ise ailelerin eğitilmesi sonucunda öğrencilerin akademik başarılarının artışının gözlediği sonucuna varılmıştır.

Aile, çocuğun doğal olarak etkileşimde bulunduğu ve zamanının büyük bir kısmını geçirdiği ortamdır. Çocuk okula başladığında aileden edindiği kültürel birikimlerin okula da taşınmasına neden olur. Bu yüzden okul, sadece eğitim öğretimle değil yansımalarının kendisini de etkileyeceği aile ortamıyla da ilgili olmalıdır (Gürşimşek, 2003). Ülkemizde okula başlama yaşının düşürülmesi ve müfredat yönünden içeriğin geniş olması itibari ile öğrencilerin gösterdikleri çaba tek başına yeterli olmamaktadır. Akademik başarı için öğrencilerin kişisel çabalarını yanında ailelerin de eğitime katılımı gereklidir. Çünkü kendi çocuğunun en yakından tanıyan ailedir. Eğitime ailelerin katılımı hem aile içi etkileşimler hem de okulda gerçekleşen akademik faaliyetlerin sağlıklı yürümesi bakımından önemlidir. Okul aile ilişkisi özellikle akademik performansı etkileyici yönü itibariyle üzerinde durulması gereken ve güncelliğini koruyan bir konu olması gerekmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırma, okul-aile ilişkisine yönelik algıları ortaya koymak amacıyla yürütülmüştür. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Sınıf öğretmenlerinin okul-aile ilişkisine yönelik algısı nasıldır?
2. Sınıf öğretmenleri okul-aile arasındaki ilişkinin önemini nasıl görmektedir?
3. Sınıf öğretmenlerinin okul-aile işbirliğinin artırılması konusunda görüşleri nelerdir?
4. Okul-aile işbirliğinde karşılaşılan sorunlar için neler yapılmalıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Okul aile ilişkisine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemeyi hedefleyen bu araştırma nitel araştırma türlerinden betimleyici fenomenoloji (Moustakas, 1994) deseni düzenlenmiş bir çalışmadır. Fenomenoloji deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bilgi ve anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Bize tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlar (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Fenomenolojinin odak noktası, öznel deneyimdir. Bu yaklaşım, bireyin kişisel dünya görüşüyle ve olayları yorumlamasıyla yani, bireyin fenomenolojisiyle ilgilenir. Fenomenoloji yaklaşımını benimseyen araştırmacılara göre bireylerin davranışlarını gözlemlemenin yanı sıra, kendilerini ve dünyalarını nasıl gördüklerini inceleyerek insan doğası hakkında daha çok şey öğrenilebilir (Çekmez, Yıldız ve Bütüner, 2012). Betimleyici fenomenolojide ise araştırmacının yorumlarına daha az yer verilirken katılımcıların deneyimlerinin betimlenmesi desenin özünü oluşturur (Moustakas, 1994).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim öğretim yılında, Batman ilinde aktif olarak görev yapan 12 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde zincir örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu teknikte daha zengin veri elde etmek amaçlanır. Daha zengin veri elde etmek amacıyla veri alınan katılımcının önerisiyle sonraki katılımcı belirlenir (Creswell, 2005). Katılımcılara yönelik demografik bilgiler Tablo 1’de verildiği gibidir.

Tablo 1

Katılımcılar

Katılımcı	Cinsiyet	Branş	Yaş	Mesleki Deneyim
ASLI	Kadın	Sınıf Öğretmenliği	25	1
ESRA	Kadın	Sınıf Öğretmenliği	27	2
ZEHRA	Kadın	Sınıf Öğretmenliği	28	3
YAVUZ	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	28	4
KAĞAN	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	28	5
KENAN	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	30	2
ERMAN	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	30	5
AYNUR	Kadın	Sınıf Öğretmenliği	31	6
FURKAN	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	31	6
METİN	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	32	7
İBRAHİM	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	37	13
FATİH	Erkek	Sınıf Öğretmenliği	39	16

Tablo 1’de görüldüğü üzere katılımcıların tamamı Sınıf Öğretmenlerinden oluşmaktadır. Katılımcıların 4’ü (yaklaşık olarak %33) kadınlardan ve 8’i (yaklaşık olarak %67) erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaşları 25 ile 39 aralığında olup, yaş ortalamaları 30,5’tir. Katılımcıların mesleki deneyimleri 1 ile 16 aralığında olup, ortalaması (yaklaşık olarak) 6 yıldır.

Verilerin Elde Edilmesi

Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Görüşmeler, öğretmenlerin ders saatleri dışında ve eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden önce katılımcılarla verilerinin sadece araştırma kapsamında kullanılacağına dair taahhüt metni imzalanmış ve katılımcılar, araştırmanın herhangi bir aşamasında araştırmadan çekilebilecekleri konusunda bilgilendirilmiştir. Katılımcılardan onay alındıktan sonra görüşmeler ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Ses kayıt cihazıyla kaydedilen görüşmelerden en kısısı 12 dakika, en uzununu 23 dakika iken görüşmelerin ortalaması ise yaklaşık olarak 17 dakikadır.

Katılımcılara uygulanan görüşme formu iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda katılımcılara ait demografik bilgilere ilişkin sorular ve iletişim bilgilerine (katılımcı teyidi için) ilişkin sorular yer almaktadır. İkinci kısımda ise fenomenin derinlemesine anlaşılmasını sağlayacak 8 soru yer almaktadır. Görüşme soruları oluşturulmadan önce ilgili alanyazın taranmış ve olası görüşme sorularının yer aldığı bir soru havuzu oluşturulmuştur. Daha sonra araştırmacıların görüş birliğine vararak belirledikleri 8 soruluk bir görüşme formu oluşturulmuştur. Oluşturulan form, iki uzmanın görüşleri alınarak dil ve anlam bakımından gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra son halini almıştır. Görüşme formu için görüşleri alınan uzmanlara ait bilgiler Tablo 2’de verildiği gibidir:

Tablo 2

Görüş Alınan Uzmanlar

Uzman	Unvan	Alan	Yaş	Mesleki Kıdem
1. Uzman	Doçent Doktor	Eğitim Bilimleri- Eğitim Yönetimi	42	18
2. Uzman	Doktor Öğretim Üyesi	Temel Eğitim- Sınıf Eğitimi	35	7

Tablo 2’de görüldüğü üzere uzmanlardan ikisi de Doktor unvanına sahiptir. Uzmanlardan birinin uzmanlık alanı Eğitim Yönetimi diğeri ise Sınıf Eğitimi’dir. Uzmanlar 42 ve 35 yaşlarında olup sırasıyla mesleki kıdemleri 18 yıl ve 7 yıldır.

Verilerin Analizi

Görüşmeler tamamlandıktan sonra ses kayıtları kelimesi kelimesine yazıya geçirilmiştir. Yazıya geçirilen metinler betimsel analiz yoluyla analiz edilmiştir. Analizlere başlanmadan önce araştırmacılar tarafından metinler tekrar tekrar okunmuştur. Bu okumaların ardından okul-aile ilişkisi hakkında bilgi veren kısımlar her bir araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Bu işlemin ardından kodlar esas alınarak alt temalar oluşturulmuştur. Alt temalardan da temalara ulaşılmıştır. Kodlama ve temaların oluşturulması adımlarının her birinde araştırmacılar

tarafından veriler birleştirilerek görüş birliğine varıldıktan sonra bir üst anlam kategorisi oluşturma işlemine geçilmiştir. Temalar üzerinde de araştırmacılar tarafından görüş birliğine varıldıktan sonra raporlama işlemine geçilmiştir.

Raporlama aşamasında katılımcılar ASLI, ESRA, YAVUZ... vs. şeklinde tamamen rasgele seçilmiş kod isimlerden ve katılımcıların isimlerini barındırmayacak şekilde kodlanmıştır.

Araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini artırmak için tutarlılık incelemesi (Yıldırım ve Şimşek, 2011) yapılarak araştırmacıların temalar, alt temalar ve kodları hangi veriler üzerinden nasıl oluşturdukları uzman bir araştırmacı tarafından kontrol ettirilmiştir. Ortaya çıkan değerlendirme farklılıkları araştırmacılar ve uzman arasında görüş birliği sağlanarak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Araştırma güvenilirliğini artırmak için katılımcılara istedikleri zaman çalışmadan çekilebilecekleri ve hatta verilerinin analizi tamamlanmış olsa bile verilen iletişim kanallarından ulaşarak araştırmadan çekilebilecekleri hakkı tanınarak dürüst cevaplar vermeleri teşvik edilmiştir (Shenton, 2004). Araştırmanın geçerliğini artırmak için diğer bir yöntem olarak katılımcı teyidi (member checking) (Lincoln ve Guba, 1985) yapılmış; katılımcılara kendi ifadelerinden çıkan sonuçlar gönderilmiş ve katılıp katılmadıkları sorulmuştur. Eklemek ya da çıkarmak istedikleri kısımlar olup olmadığı da sorularak görüşmeler sırasında bahsetmeyi unuttukları ya da çekindikleri şeyler varsa ekleme ya da söylediklerinden vazgeçme durumu varsa düzeltme yapma olanağı tanınmıştır. Bu işlemin sonucunda katılımcılardan ifadelerine katılmadıkları ya da değişiklik yapmak istediklerine dair herhangi bir talep gelmemiştir.

Bulgular

Bu bölümde, elde edilen bulgular temalar, alt temalar, kodlar şeklinde sunulmuştur. Yapılan içerik analizi sonucu elde edilen temalar, alt temalar ve kodlamalar Tablo 3'te gösterildiği gibidir.

Tablo 3

Okul- Aile İlişkisine Yönelik Öğretmen Görüşlerine Ait Temalar, Alt temalar ve Kodlamalar

Temalar	Alt Temalar	Kodlamalar
Okul-Aile İşbirliği	Okul-Öğretmen-Veli Ortaklığı	İşbirliği İçerisinde Olma Diyalog Halinde Olma Eğitimin Kalitesi
Öğrenci Başarısında Okul-Aile İlişkisinin Önemi	Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler	Bilinçsizlik İlgisizlik Öğretmenin Mesleki Eksikliği Velinin Eğitim Düzeyi İletişim Sorunu Aile Düzeni Sosyo-Ekonomik Düzey Okul-Aile Arasındaki İlişkiyle Akademik Başarının Doğru Orantılı Olması
Okul-Aile İşbirliğini Arttırmaya Yönelik Çalışmalar	Okulun Rolü Öğretmenin Rolü	Veli Bilgilendirmeleri Güven Ortamı Okul İdaresinin Tutumu Veli Beklentisini Karşılama Ev Ziyaretleri Etkinlikler

		İletişim
Okul – Aile İşbirliğinde Sorunların Çözümü	Okul İdaresinin Yaklaşımı	Veliyi Okula Çekecek Etkinlikler Düzenlemek Okul Aile Birliklerini Etkin Kılmak Okul, Aile ve Öğretmen Arasında Köprü Olmak Öğretmeni Veli Ziyaretleri Konusunda Teşvik Öğretmene Veli Ziyaretleri İçin Uygun Ortam Sağlamak
	Velinin Yaklaşımı	Çocuk İçin Zaman Ayırma Sorumluluk Alma Öğrenciyi Takip Etmek
	Öğretmenin Yaklaşımı	Tatlı Dil Aileyle Sürekli İletişim Veli Ziyaretlerinin Artırılması

Tablo3' görüldüğü üzere veriler "İşbirliği İçerisinde Olma", "Diyalog Halinde Olma", "Eğitimin Kalitesi", "Bilinçsizlik", "İlgisizlik", "Öğretmenin Mesleki Eksikliği", "Velinin Eğitim Düzeyi", "İletişim Sorunu", "Aile Düzeni", "Sosyo-Ekonomik Düzey", "Okul-Aile Arasındaki İlişkiyle Akademik Başarının Doğru Orantılı Olması", "Veli Bilgilendirmeleri", "Güven Ortamı", "Okul İdaresinin Tutumu", "Veli Beklentisini Karşılama", "Ev Ziyaretleri", "Etkinlikler", "İletişim", "Veliyi Okula Çekecek Etkinlikler Düzenlemek", "Okul Aile Birliklerini Etkin Kılmak", "Okul, Aile ve Öğretmen Arasında Köprü Olmak", "Öğretmeni Veli Ziyaretleri Konusunda Teşvik", "Öğretmene Veli Ziyaretleri İçin Uygun Ortam Sağlamak", "Çocuk İçin Zaman Ayırma", "Sorumluluk Alma", "Öğrenciyi Takip Etmek", "Tatlı Dil", "Aileyle Sürekli İletişim" ve "Veli Ziyaretlerinin Artırılması" şeklinde kodlanmıştır. Oluşturulan kodlar "Okul-Öğretmen-Veli Ortaklığı", "Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler", "Okulun Rolü", "Öğretmenin Rolü", "Okul İdaresinin Yaklaşımı", "Velinin Yaklaşımı" ve "Öğretmenin Yaklaşımı" alt temaları altında toplanmaktadır. Oluşturulan alt temalar da "Okul-Aile İşbirliği", "Öğrenci Başarısında Okul-Aile İlişkinin Önemi", "Okul-Aile İşbirliğini Arttırmaya Yönelik Çalışmalar" ve "Okul-Aile İşbirliğinde Sorunların Çözümü" temaları altında toplanmaktadır.

Okul-Aile İşbirliği Temasına İlişkin Bulgular

"Okul-aile arasındaki ilişki deyince ne anlıyorsunuz?" Sorusuna yönelik "okul aile işbirliği" teması oluşturulmuştur. Bu temaya ilişkin "okul-veli-öğretmen ortaklığı" alt teması oluşturulmuştur. Bu alt tema "işbirliği halinde olma", "diyalog halinde olma", "eğitimin kalitesi" şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 4

Okul-Öğretmen-Veli Ortaklığı Alt Teması

Kodlamalar	Örnek alıntı
İşbirliği Halinde Olma	"Öğretmen, öğrenci, veli, idarenin işbirliği içerisinde hareket etmesi." (ASLI)
Diyalog Halinde Olma	"Ailenin okul ile olan diyalogudur." (YAVUZ)
Eğitimin Kalitesi	"Eğitimin kalite seviyesinin ne olduğu ve bu seviyenin ne kadar artırılacağı şeklinde"

algılıyorum.” (FURKAN)

Tablo 4’te görüldüğü üzere okul, aile ve velinin ortaklığı “işbirliği halinde olma”, “diyalog halinde olma” ve “eğitimin kalitesi” kodlamalarından oluşmaktadır. Katılımcılar bu ortaklığının işbirliği ve diyalog halinde eğitimin kalitesinin artırılmasından kaynaklandığını ifade etmişlerdir.

Öğrenci Başarısında Okul-Aile İlişkisinin Öneme İlişkin Bulgular

“Okul-aile arasındaki ilişkiyi olumsuz olarak etkileyen durumlar nelerdir? Örnek vererek anlatınız.”, “Öğrenci başarısıyla aile desteği arasında nasıl bir ilişki görüyorsunuz?”, “Okul-aile işbirliğini sağlamaya çalışırken karşılaştığınız sorunlar nelerdir?” Sorularına yönelik “Öğrenci Başarısında Okul-Aile İlişkisinin Önemi” teması oluşturulmuştur. Bu temaya ilişkin “Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler” alt teması oluşturulmuştur.

Tablo 5

Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler Alt Teması

Kodlamalar	Örnek alıntı
İlgisizlik	<i>“Velilerin öğrenci konusunda sorumluluk almayıp ilgisiz bir tavır göstermesi.” (ERMAN)</i>
İletişim Sorunu	<i>“Ailenin ciddiyetsizliği, iletişim kurmakta yetersizliği...” (FATİH)</i>
Velinin Eğitim Düzeyi	<i>“Gözlemlediğim kadarıyla okul-aile arasındaki ilişkiyi olumsuz olarak etkileyen ilk durum ailenin eğitim düzeyidir.” (KAĞAN)</i>
Bilinçsizlik	<i>“... ailenin başka bir gayret göstermeyip tüm sorumluluğu okula yüklemesi.” (ERMAN)</i>
Öğretmenin Mesleki Eksikliği	<i>“... öğretmenin yetersiz olması veya mesleğine ilgisiz olması...” (KENAN)</i>
Aile Düzeni	<i>“... çocuğunun çalışma ortamını düzenleyen çocuğun başarısını çocuğa yansıtabilen, onun başarısıyla övünebilen velilerin çocukları daha başarılı bir eğitim-öğretim süreci yaşamaktadır.” (ZEHRA)</i>
Okul-Aile Arasındaki İlişkiyle Akademik Başarının Doğru Orantılı Olması	<i>“Bunlar doğru orantılıdır. Kesinlikle öğrencinin başarılı olabilmesi için aile desteğinin olması lazım...”</i>

(METİN)

Sosyo-Ekonomik Düzey

“Öğrencinin açıkçası ailesinin maddi durumunun iyi olduğu zaman öğrenci biraz daha çok eğitsel alanlara daha rahattır.” (YAVUZ)

Tablo 5’te görüldüğü üzere katılımcılara göre öğrenci başarısı; “Bilinçsizlik”, “İlgisizlik”, “Öğretmenin Mesleki Eksikliği”, “Velinin Eğitim Düzeyi”, “İletişim Sorunu”, “Aile Düzeni”, “Sosyo-Ekonomik Düzey”, “Okul-Aile Arasındaki İlişkiyle Akademik Başarının Doğru Orantılı Olması” ve “Sosyo-Ekonomik Düzey” gibi okul ya da aileyle ilgili faktörlerden oluşmaktadır.

Okul-Aile İşbirliğini Artırmaya Yönelik Çalışmalara İlişkin Bulgular

“Okul-aile arasındaki ilişki nasıl artırılabilir?”, “Okul –aile arasındaki ilişkinin artmasında okul idaresinin rolü nedir?”, “Okul-aile arasındaki ilişkinin artmasında sınıf öğretmenin rolü nasıldır? Neler yaptınız?” sorularına yönelik “Okul-Aile İşbirliğini Artırmaya Yönelik Çalışmalar” teması oluşturulmuştur. Bu temaya yönelik “Okulun Rolü” ve “Öğretmenin Rolü” alt temaları oluşturulmuştur. Okulun aile ile ilişkisi alt temasına ilişkin “Veli Bilgilendirmeleri”, “Güven”, “Okul İdaresinin Tutumu”, “Veli Beklentisi” kodlamaları oluşturulmuştur. Bu alt temaya ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 6’da gösterildiği gibidir.

Tablo 6

Okulun Rolü Alt Teması

Kodlamalar	Örnek alıntı
Okul İdaresinin Tutumu	“İdaresinin öğretmenlerle iç içe olması, birbirinden haberdar olması, birbirini tanıması, bu ilişkiyi artırır.”. (KAĞAN)
Veli Bilgilendirmeleri	“İşbirliği birliktelik ile aile bilgilendirilebilir.” (KENAN)
Güven Ortamı	“Okul-aile işbirliğini artırmanın en önemli faktörü güven duygusudur. Okula güvenen veli bu süreçte her türlü desteği verip aradaki ilişkiyi böylelikle artırmış olur.” (ERMAN)
Veli Beklentisi	“Çocuğunu okula teslim eden ailenin beklentilerini yerine getirmelidir.” (ERMAN)

Tablo 6’daki ifadelerle dayanarak öğretmenlerin okul-aile işbirliğine yönelik çalışmalarında ailelerin bilgilendirilmesini önemli gördükleri, idarenin rolünü büyük gördüklerini,

veli bekletileninin dikkate alınması gerektiğini ve işbirliğinde güven duygusunu önemli gördükleri söylenebilir.

“Okul-Aile İşbirliğini Artırmaya Yönelik Çalışmalar” temasının diğer bir alt teması da “Öğretmenin Rolü” alt temasıdır. “Öğretmenin rolü” alt teması “Ev Ziyaretleri”, “Etkinlikler” ve “İletişim” kodlamalarından oluşmaktadır.

Tablo 7

Öğretmenin Rolü Alt Teması

Kodlamalar	Örnek alıntı
İletişim	<i>“Benim rolüm şöyle olması gerekiyor: Veli ile diyalogumu her zaman arttırmam gerekecek, veli ile sürekli öğrenci hakkında konuşmamız gerekecek. Veli okula gelirken suçlayıcı, azarlayıcı şekilde ona hitap etmememiz gerekir. Çünkü veli ile kötümser bir dille konuştuğumuz zaman veli de sana karşı utanıp okula gelmek istemiyor.” (YAVUZ)</i>
Etkinlikler	<i>“Okulun amaçlarını ailelerle çeşitli etkinlikler düzenlenerek anlatabilir.” (FURKAN)</i>
Ev Ziyaretleri	<i>“... telefon görüşmeleri, ev ziyaretleri sıklıkla yapılması lazım.” (METİN)</i>

Tablo 7’deki ifadelerle dayanarak okul-aile işbirliğini artırmaya yönelik çalışmalar içerisinde öğretmenin rolünün önemli olduğu vurgulanmıştır. Öğretmenin okul-aile işbirliğini artırmaya yönelik çalışmalar yaparken ev ziyaretlerini sıklıkla yapmaları gerektiği, yapıcı bir iletişim dili kullanmaları gerektiği ve çeşitli etkinlikler yapmaları gerektiği söylenebilir.

Okul-Aile İşbirliğinde Sorunların Çözümüne İlişkin Bulgular

Okul-aile işbirliğini sağlamaya çalışırken karşılaştığınız sorunların üstesinden gelmek için neler yapılmalıdır? Anlatınız.” Sorusuna yönelik “Okul-Aile İşbirliğinde Sorunların Çözümü” teması oluşturulmuştur. Bu temaya ilişkin “Okul İdaresinin Yaklaşımı”, “Velinin Yaklaşımı” ve “Öğretmenin Yaklaşımı” alt temaları oluşturulmuştur.

“Okul-Aile İşbirliğinde Sorunların Çözümü” temasına ilişkin oluşturulan alt temalardan birincisi “Okul İdaresinin Yaklaşımı” alt temasıdır. Bu alt tema “Veliyi Okula Çekecek Etkinlikler Düzenlemek”, “Okul Aile Birliklerini Etkin Kılmak”, “Okul, Aile ve Öğretmen Arasında Köprü Olmak”, “Öğretmeni Veli Ziyaretleri Konusunda Teşvik” ve “Öğretmene Veli Ziyaretleri İçin Uygun Ortam Sağlamak” kodlamalarından oluşmaktadır. Bu alt temaya ilişkin kodlamalar ve örnek alıntılar Tablo 8’de gösterildiği gibidir.

Tablo 8*Okul İdaresinin Yaklaşımı Alt Teması*

Kodlamalar	Örnek alıntı
Veliyi Okula Çekecek Etkinlikler Düzenlemek	<i>“Okul idaresine öğretmen-veli-okul işbirliğini sağlaması için önemli görevler düşmektedir. Veliyi okula çekebilmeli, bu konuda etkinlikler düzenlemeli, samimi ortamlar oluşturabilmeli.” (ESRA)</i>
Okul Aile Birliklerini Etkin Kılmak	<i>“... bunu da okul aile birlikleri etkin bir şekilde yürüterek sağlayabiliriz.” (İBRAHİM)</i>
Okul, Aile ve Öğretmen Arasında Köprü Olmak	<i>“Okul idaresi paydaşlar arasında köprü olmalıdır.” (YAVUZ)</i>
Öğretmeni Veli Ziyaretleri Konusunda Teşvik	<i>“Öğretmenlerin veli ziyaretleri yapmaları için teşvik edilmeleri lazım. Öğretmen veli ziyaretlerine giderken koşarak gider.” (YAVUZ)</i>
Öğretmene Veli Ziyaretleri İçin Uygun Ortam Sağlamak	<i>“Öğretmenlerin ders programları veli ziyaretlerine gitmeleri için uygun hazırlanmalı. Öğretmenin boş günü ya da aralıklı dersi varsa nasıl gidecek?” (ESRA)</i>

Tablo 8’e bakıldığında katılımcılara göre okul-aile işbirliğinde sorunların çözümü için okul idaresinden veliyi okula çekecek etkinlikler düzenlemesi, okul aile birliklerini etkin kılması, okul, aile ve öğretmen arasında köprü olması, öğretmeni veli ziyaretleri konusunda teşvik etmesi ve öğretmene veli ziyaretleri için uygun ortam sağlaması gerekmektedir.

“Okul-Aile İşbirliğinde Sorunların Çözümü” temasına ilişkin oluşturulan alt temalardan ikincisi “Velinin Yaklaşımı” alt temasıdır. Bu alt tema “Çocuk İçin Zaman Ayırma”, “Sorumluluk Alma” ve “Öğrenciyi Takip Etmek” kodlamalarından oluşmaktadır. Bu alt temaya ilişkin kodlamalar ve örnek alıntılar Tablo 9’da gösterildiği gibidir.

Tablo 9*Velinin Yaklaşımı Alt Teması*

Kodlamalar	Örnek alıntı
Çocuk İçin Zaman Ayırma	<i>“... veli biraz daha çocuğunun değerli bir varlık olduğunu hissettirmesi gerekiyor. Çocuğu için zaman ayırması gerektiğini bilmesi gerekiyor. Hakikaten çoğu veli</i>

Sorumluluk Alma	<i>de bu duyarlılık yok. Çocuğa öğretmen bakar, anne büyütür mantığı var. Velinin biraz daha çocuğuna dönük olarak duyarlı olması gerekir.” (YAVUZ)</i>
Öğrenciyi Takip Etmek	<i>“Çocuk sadece öğretmene bırakayım öğretmen her şeyi yapar mantığıyla değil de bende çocuğumla sorunlara koşayım şeklinde ilgisinin olması gerekiyor.” (YAVUZ)</i> <i>“Velinin öğrencinin takibini sadece okula bırakmaması gerekiyor. Öğrencinin takibini yapması gerekiyor.” (ESRA)</i>

Tablo 9’a bakıldığında katılımcılara göre okul-aile işbirliğinde sorunların çözümü için veliler çocuk için zaman ayırmalıdır. Veli, sorumluluğu sadece okul ya da öğretmene bırakmamalı ve sorumluluk almalıdır. Velinin okul-aile arasındaki işbirliğinde karşılaşılan sorunların çözümü için yapması gereken diğer bir şey ise öğrenciyi takip etmektir.

“Okul-Aile İşbirliğinde Sorunların Çözümü” temasına ilişkin oluşturulan alt temalardan üçüncüsü ise “Öğretmenin Yaklaşımı” alt temasıdır. Bu alt tema “Tatlı Dil”, “Aileyle Sürekli İletişim” ve “Veli Ziyaretlerinin Artırılması” kodlamalarından oluşmaktadır. Bu alt temaya ilişkin kodlamalar ve örnek alıntılar Tablo 10’da gösterildiği gibidir.

Tablo 10

Öğretmenin Yaklaşımı Alt Teması

Kodlamalar	Örnek alıntı
Tatlı Dil	<i>“En önemli faktör tatlı bir dildir. Aile ile olumlu bir dille iletişim kurulmasıdır.” (ERMAN)</i>
Aileyle Sürekli İletişim	<i>“Aile her ne kadar ilgisiz olsa bile öğretmenin bir adım atıp aile ile tatlı bir dille diyalog kurması ailenin bu süreçte katkı sunmasını sağlayacaktır.” (ERMAN)</i>
Veli Ziyaretlerinin Artırılması	<i>“Öğretmen sürekli velileri ziyaret etmeli, onlarla bağ kurmalıdır.” (AYNUR)</i>

Tablo 10’a bakıldığında katılımcılara göre okul-aile işbirliğinde sorunların çözümü için öğretmenlerin tatlı dilli olması gerekmektedir. Veli bilgilendirmelerinde öğretmenin pozitif bir yaklaşımda olması gerekmektedir. Ayrıca veli ziyaretlerini artırarak ailelerle sürekli iletişim halinde olmaları gerekmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma bulguları katılımcıların okul-aile ilişkisi denildiğinde okul, öğretmen ve velinin işbirliği içinde, diyalog halinde ve eğitimin kalitesini artırma çabaları gösterecek ortaklıklar kurmaları olarak algıladıklarını göstermektedir. Bu da okul ile aile arasındaki işbirliğine işaret etmektedir. Bu doğrultuda katılımcıların öğretmenler olduğu göz önünde bulundurulduğunda “okul-aile ilişkisinin” “işbirliği” olarak algılanması, öğretmenlerin işbirliği beklentisinde olduğunu gösterebilir. Okul-aile işbirliğinin önemi ve sorunların çözümüne getirilen yorumlarda da sıklıkla işbirliğinin vurgulandığı görülmektedir. Öğretmenlerin işbirliği beklentisinde olduğu gibi velilerin de işbirliği beklentisinde olduğunu ortaya koyan çalışmalara rastlanmaktadır (Gökçe, 2000). Okul-aile işbirliği, okulla ilgili tüm paydaşlara çeşitli faydalar sağlaması bakımından gerekli görülmektedir (Yıldırım ve Dönmez, 2008). Okul-aile işbirliğinin öğrenciye, okula, öğretmene, veliye ve topluma olmak üzere paydaşlara çeşitli faydaları olmaktadır (Akbaşlı ve Diş, 2019). Ancak okul-aile ilişkisinin yeterli düzeyde olmadığını gösteren araştırma sonuçları mevcuttur (Ceylan ve Akar, 2011).

Araştırma bulguları okul-aile ilişkisinin öğrenci başarısı için önemli olduğunu göstermektedir. Araştırma bulguları okul-aile ilişkisinin iyi ya da kötü olmasının öğrenci başarısıyla doğru orantılı olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak ailelerin ilgisizliği, bilinçli olmamaları, eğitim düzeyleri, aile düzenleri, sosyo-ekonomik düzeyleri gibi olumsuzluklar okul-aile arasındaki ilişkiyi ve dolayısıyla öğrenci başarısını da olumsuz etkilemektedir. Bu durumu etkileyen diğer etkenler olarak öğretmenin mesleki yetersizliği ve genel olarak paydaşlar arasındaki iletişimin sorunlu olması sayılabilir. Yıldırım ve Dönmez’e (2008) göre de okul-aile arasındaki işbirliği öğrencinin psikolojisini ve akademik başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Nitelikli bir eğitim-öğretim için ailenin okula katkısı gerekmektedir. Ailenin okula katkısıyla nitelikli eğitim-öğretim arasında doğru orantı olduğu savunulmaktadır (Aslanargun, 2007). Ancak araştırma bulguları ailelerin ilgisizliği, bilinçli olmamaları, eğitim düzeyleri, aile düzenleri, sosyo-ekonomik düzeyleri, öğretmenin mesleki yetersizliği ve genel olarak paydaşlar arasındaki iletişimin sorunlu olması gibi faktörlerden dolayı okul-aile iletişiminin ve dolayısıyla öğrenci başarısının olumsuz etkilendiğini göstermektedir. Bu nedenle okul-aile arasındaki işbirliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Araştırma bulguları neticesinde okul idaresinin öğretmenlerle iç içe ve birbirini tanıyan bir etkileşim ortamı oluşturmasının, okul ve aile arasındaki işbirliğini artıracığına yönelik görüş bildirildiğini göstermektedir. Bununla birlikte okul idaresinin oluşturacağı güven ortamının da okul-aile işbirliğini artıracığı sonucuna ulaşılmıştır. Aile ile işbirliğini artırmak isteyen okul, velilerin beklentilerini karşılamalı ve onları sürece dair bilgilendirmelidir. Okul-aile işbirliğinin artırılmasında öğretmenin de yapması gerekenler vardır. Bunlar; velilerle iletişimi artırmak, okulun düzenlediği etkinlikleri uygun şekilde yönetmek ve ev ziyaretlerini sıklıkla yapmak olarak sıralanabilir. Gökçe (2000) de okul-aile işbirliğini artırmanın yollarından birinin velilerin beklentilerini karşılamak olduğu sonucuna ulaşmıştır. Okulun velilerle bir araya geleceği samimi ortamlar oluşturması ve öğretmenlerin veli ziyaretlerini artırması da okul-aile işbirliğini sağlamada etkili olabilecek yollardandır (Ceylan ve Akar, 2011). Aslanargun (2007) da okul-aile işbirliğinin artırılması için velilerle resmi havada bir iletişim kurulmaması gerektiği ve velilerin okulda rahat hissedecekleri ortamların oluşturulması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Balkar (2009) da okul-aile işbirliğinin artırılması için veli bilgilendirmelerinin ve veli ziyaretlerinin artırılması gerektiğini ifade etmiştir.

Araştırma bulguları okul-aile işbirliğinde karşılaşılan sorunların çözümüne ilişkin okul idaresinin, veli ve öğretmenin yapması gerekenler olduğunu ortaya koymuştur. Okul-aile işbirliğinde karşılaşılan sorunların çözümü için okul idaresinin yapması gerekenler veliyi okula çekecek etkinlikler düzenlemek, okul aile birliklerini etkin kılmak, okul, aile ve öğretmen arasında köprü olmak, öğretmeni veli ziyaretleri konusunda teşvik ve öğretmene veli ziyaretleri için uygun ortam sağlamak olarak sıralanabilir. Okul-aile işbirliğinde karşılaşılan sorunların çözümü için velilerin yapması gerekenler çocuk için zaman ayırma, sorumluluk alma ve öğrenciyi takip etmek olarak sıralanabilir. Okul-aile işbirliğinde karşılaşılan sorunların çözümü için öğretmenlerin yapması gerekenler ise tatlı dilli olmak, aileyle sürekli iletişim halinde olmak ve veli ziyaretlerini artırmak olarak sıralanabilir. Gökçe (2000) de okul idaresinin yöneticiler, öğretmenler ve velilere yönelik işbirliğini geliştirici etkinlikler yapması gerektiğini belirtmiştir. Gökçe (2000) ayrıca okul-aile birliklerinin de işlevsel hale getirilmesinin okul-aile işbirliğini geliştirmede katkı sağlayacağını belirtmiştir. Ceylan ve Akar (2011) okul-aile işbirliğinin geliştirilmesi için okul yönetiminin velilerin okula gelmelerini teşvik etmesinin yanında, öğretmenlerin de veli ziyaretleri yapmaları konusunda onları teşvik etmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Çalık (2007) velilerin okulla olan iletişimini artırması gerektiğini ve okulla olan ilişkilerinde misafir gibi davranmamaları gerektiğini belirtmiştir. Bu açıdan veli kendini okulun dışında bir birim olarak görmemeli ve okulun aktiviteleriyle ilgili sorumluluk almalıdır. Kulak (2020) okul-aile işbirliğini artırmada veli ziyaretlerinin önemli olduğunu vurgulamıştır. Aslanargun (2007) okul-aile işbirliğinin engelleyicilerinden biri olarak velilerin okulun işlevsiz bir kurum olmasına ve okul ile iletişimde çözüme ulaşamayacağına dair inançlarını sebep göstermiştir. Bu sebeple okul-aile işbirliğinde karşılaşılan sorunların çözümüne velilerin okula karşı inancını artırmak da katkı sağlayabilir.

Kaynakça

- Akbaşı, S. ve Diş, O. (2019). Öğretmen görüşlerine göre okul-aile işbirliğinin okul ortamına yararları. *Electronic Turkish Studies*, 14(7), 3597-3613
- Aslanargun, E. (2007). Okul-aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 119-135.
- Aydoğmuş, K., Baltaş, A., Baltaş, Z., Davaslıgil, Ü., Güngörmüş, K., Konuk, E., Korkmazlar, Ü., Köknel, Ö., Navaro, L., Oktay, A., Razon, N. ve Yavuzer, H. (1990). *Ana baba okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Balkar, B. (2009). Okul-aile işbirliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(36), 105-123.
- Başaran, İ. E. (1996). *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Can, G. (2004). Kişilik gelişimi. Binnur Yeşilyaprak (Eds.), *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ceylan, M. ve Akar, B. (2011). Ortaöğretimde okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi (Karacasu Lisesi Örneği). *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 43-64.
- Creswell, J. W. (2005). *Educational research: Planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research*. New Jersey: Pearson Education.
- Çalık, C. (2007). Okul çevre ilişkisinin okul geliştirmedeki rolü: kavramsal bir çözümleme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(3), 123-140.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim-Online*, 2(2), 28-34.
- Eastman, G. (1988). *Family involvement in education (Bulletin No. 8926)*. Madison: Wisconsin Department of Public Instruction
- Erkan, S. (1996). Geleceğin eğitim sisteminde sınıf öğretmenliği. *Sempozyum 96, Modern Öğretmen Yetiştirmede Gelişme ve İlerlemeler*, 30 Eylül- 4 Ekim, Ankara.
- Genç, S.Z. (2005). İlköğretim 1. kademedeki okul-aile işbirliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 227-243.
- Gonzales-Pienda, J. A., Nunez, J. C., Gonzales-Pumariaga, S., Alvarez, L., Rocas, C. & Pat Garcia, M. (2002). A structural equation model of parental involvement, motivational and aptitudinal characteristics, and academic achievement. *The Journal of Experimental Education*, 70(3), 257-287.
- Gökçe, E. (2000). İlköğretimde okul aile işbirliğinin geliştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 204-209.
- Gürşimsek, I. (2003). Okulöncesi eğitime aile katılımı ve psiko-sosyal gelişim. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 125-144.
- Keçeli Kayıslı B. (2008). Akademik başarının arttırılmasında aile katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9(1), 69-83.
- Kıncal, R. Y. (1991). *Okul aile birliğinin fonksiyonların gerçekleştirme düzeyi* (yayımlanmamış doktora tezi). Atatürk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kulak, R. (2020). Okul-veli işbirliği, sorunları ve çözüm önerileri. *Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(31), 1628-1640.

- Lincoln, Y. S. and Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Newbury Park, California: Sage Press.
- Marchant, G. J., Paulson, S. E. & Rothlisberg, B. A. (2001). Relations of middle school students' perceptions of family and school contexts with academic achievement. *Psychology in the Schools*, 38(6), 505-519.
- Moustakas, C. (1994). *Phenomenological research methods*. Thousand Oaks: Sage.
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for Information*, 22(2), 63-75.
- Şahin, F. T. ve Ünver, N. (2005). Okul öncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 23-30.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, C. ve Dönmez, B. (2008). Okul-aile işbirliğine ilişkin bir araştırma (İstiklal İlköğretim Okulu örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 98-115.

İletişim/Correspondence

Mehmet Sait DARAGA
muzisyen_72@hotmail.com
MEB, Batman

Adem BAYAR
Adembayar80@gmail.com
Amasya Üniversitesi, Amasya

Ahmet KARAKAŞ
ahmetkarakas@kilis.edu.tr
Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Kilis